

# Korkeakoulujen kehityksestä 2008-2019

Tapio Varmola 10.11.2020

# Taustaa

- Tässä dokumentissa esitetään yhteenveto Suomen korkeakoulujen (ammattikorkeakoulut ja yliopistot) määrällisestä kehityksestä vuosina 2008–2020
- Niiden kokoa kuvataan FTE-luvun pohjalta. FTE (full time equivalent) on laskennallinen kokopäiväinen opiskelijamäärä, jossa osa-aikaiset opiskelijat on laskennallisesti muutettu kokoaikaiseksi tietyllä kertoimella. FTE-käsite on kansainvälisessä vertailussa käytetty kokopäiväistä opiskelua kuvaava käsite. Sen määrittelee Suomessa Tilastokeskus.
- Aineistona on OKM:n muistio ”Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat vuosille 2008–2011” (6.3.2008) (liite) ja tiedot Vipunen tietokannasta vuonna 2019. Vuoden 2019 tietoihin sisältyy ammattikorkeakoulujen osalta amk-tutkinnot ja YAMK-tutkinnot, yliopistojen osalta kandidaattitutkinnot, maisteritutkinnot, lisensiaattitutkinnot ja tohtoritutkinnot.
- Vipunen-tietokannasta on saatavissa tietoja eri tutkintomuotojen opiskelijamääristä korkeakouluittain. Kuvauksen yksinkertaistamiseksi tässä tarkastellaan aina kunkin korkeakoulun koko opiskelijamäärää.
- Korkeakoulujen kesken on tapahtunut fuusioita vuodesta 2007 lähtien. Seuraavassa tilannetta kuvataan vuosien 2019/2020 mukaisesti

# Ammattikorkeakoulut 2008 – 2019 (FTE 2019; FTE 2008; Erotus)

	2019	2008	erotus	
• Metropolia	13689	10730	2939	Fuusio vuonna 2008
• Turku AMK	8454	7464	990	
• Haaga-Helia	8382	7499	883	Fuusio vuonna 2007
• TAMK	8238	7454	784	Fuusio vuonna 2010
• XAMK	7737	6931	806	Fuusio vuonna 2017
• LAB-AMK	6996	6319	677	Fuusio vuonna 2019
• Oulun AMK	6660	5741	919	
• HAMK	6066	4908	1158	
• Laurea	6045	6224	- 158	
• JAMK	5835	5141	694	
• Savonia	5712	5361	351	

# Ammattikorkeakoulut 2008-2019 (FTE 2019, FTE 2008; Erotus)

	2019	2008	Erotus
• Lapin AMK	4830	4776	54 Fuusio vuonna 2014
• Satakunnan AMK	4827	4697	130
• SeAMK	3786	3624	162
• Karelia AMK	3267	3275	- 8
• Novia AMK	3111	2720	391
• VAMK	2688	2694	- 6
• DIAK	2607	2402	205
• Centria	2583	2625	-42
• Arcada	2160	1648	512
• Kajaanin AMK	2139	1562	577
• HUMAK	1326	1084	248
• Yhteensä	117132	91213	26099

# Yliopistot 2008-2019 (FTE 2019; FTE 2008; Erotus)

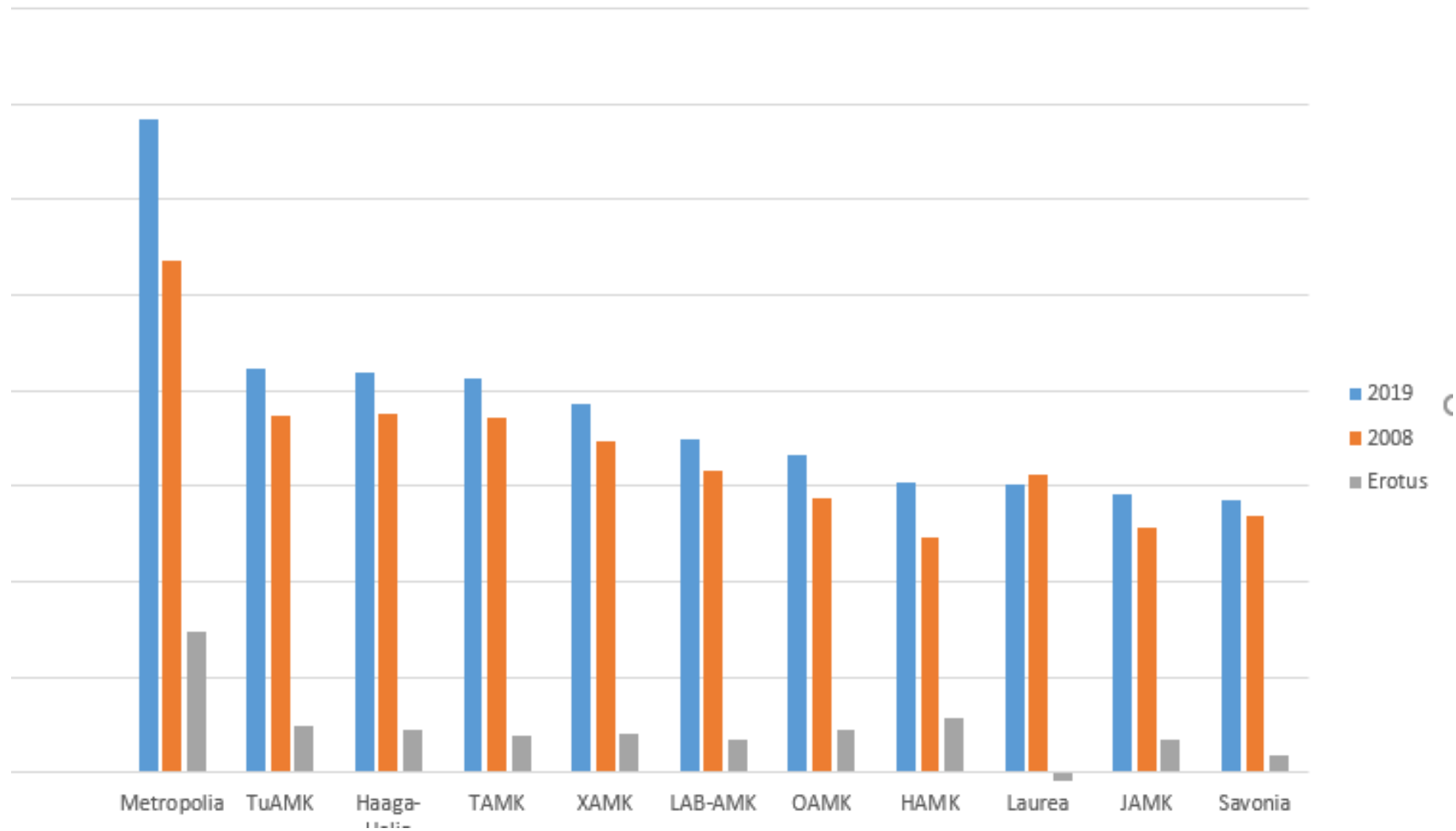
	2019	2008	Erotus	
• Helsingin YO	22569	25747	-3178	
• Tampereen YO	15438	17818	-2380	Fuusio vuonna 2019
• Turun YO	12672	13016	-344	Fuusio vuonna 2010
• Aalto YO	12422	12606	-184	Fuusio vuonna 2010
• Itä-Suomen YO	11691	10305	1386	Fuusio vuonna 2010
• Jyväskylän YO	10284	10288	-4	
• Oulun YO	9756	11070	-1314	

# Yliopistot 2008-2019 (FTE 2019, FTE 2008; Erotus)

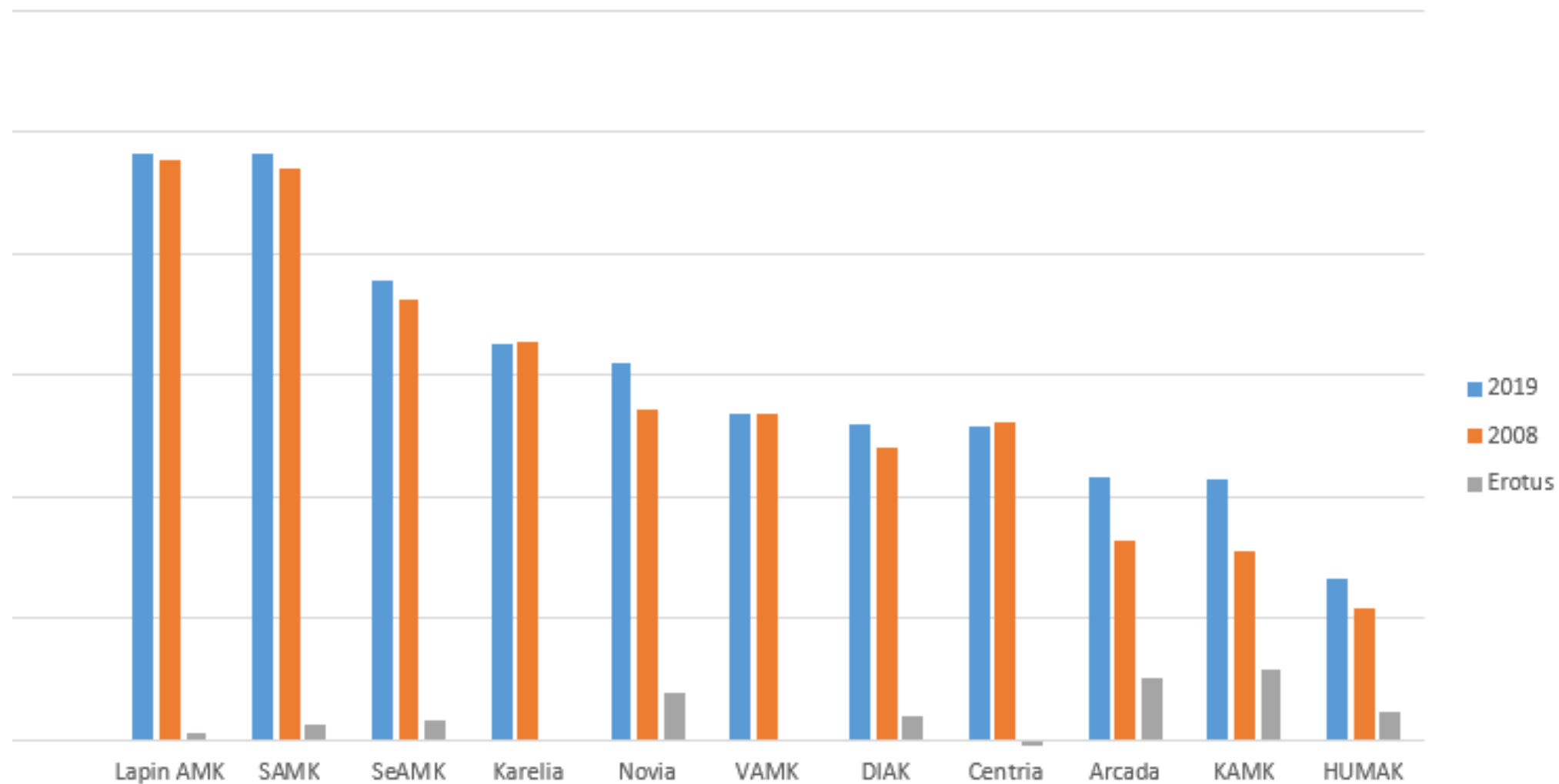
2019 2008 Erotus

Åbo Akademi	4116	4462	-346	
• LUT-yliopisto	4086	3654	432	
• Vaasan YO	3690	3359	331	
• Lapin YO	3273	3530	-257	
• Svenska Hanken	1869	1644	225	
• Taideyliopisto	1539	2338	-799	Fuusio vuonna 2013
• Yhteensä	113400	120059	-6659	

## Ammattikorkeakoulut 2008 – 2019 (FTE 2019; FTE 2008; Erotus)

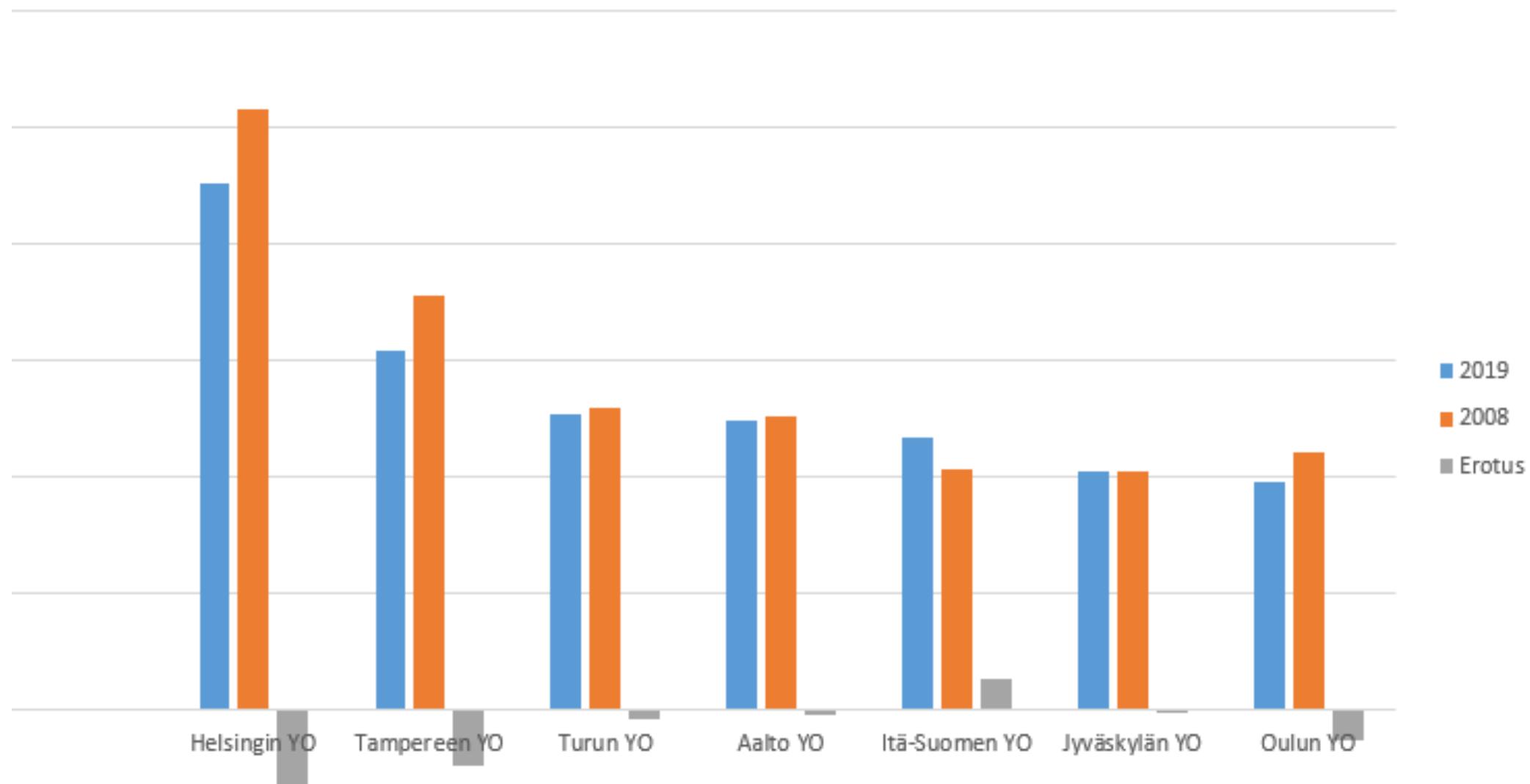


## Ammattikorkeakoulut 2008-2019 (FTE 2019, FTE 2008; Erotus)

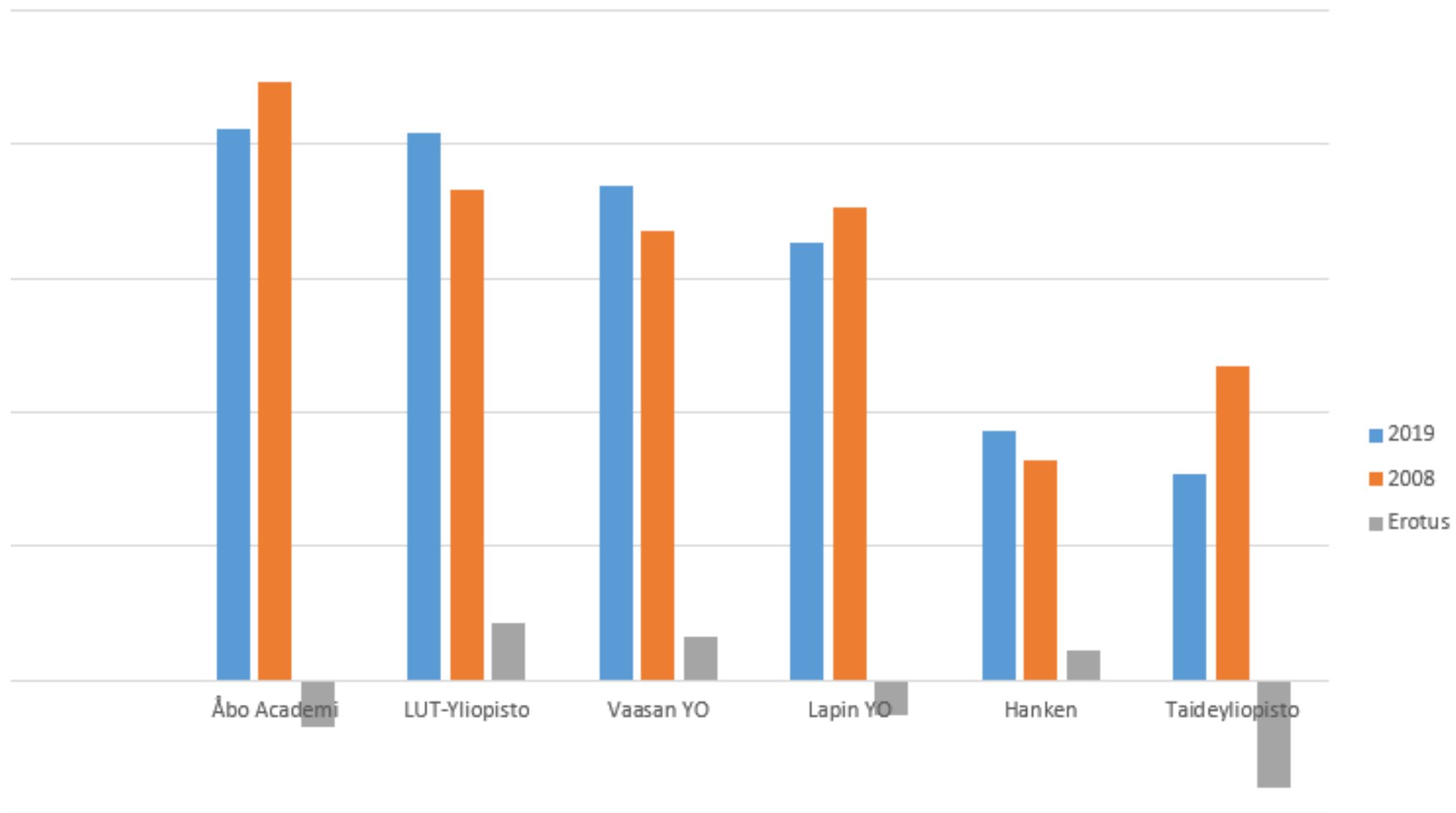




Yliopistot 2008-2019 (FTE 2019; FTE 2008; Erotus)



Yliopistot 2008-2019 (FTE 2019; FTE 2008; Erotus)



# Korkeakoulujen absoluuttinen kasvu: kärki

- Ammattikorkeakoulut: Metropolia AMK (2959), HAMK (1158), TurkuAMK (990), OuluAMK (919), Haaga-Helia AMK (883), XAMK (806)
- Yliopistot: Itä-Suomen YO (1386), LUT (432), Vaasan YO (331), Svenska Hanken (225), Jyväskylän yliopisto (-4)
- Ammattikorkeakoulut yhteensä: + 12259 (Tästä noin 6000 ylempien ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden määrä)
- Yliopistot yhteensä: - 6432

# Valtion korkeakoulupoliittinen ohjaus: välineitä

- Lainsäädännön uudistus: yliopistolaki 2010; ammattikorkeakoululaki 2012 ja 2014
- Yliopistojen tulosperustainen rahoitusmalli
- Ammattikorkeakoulujen tulosperustainen rahoitusmalli
- OKM:n ja korkeakoulujen väliset sopimukset 2011,2015,2019: tutkintojen volyymien muutokset (kasvu tai leikkaus)
- Valtion talousarviot
- Koulutuksen mitoituksen valtakunnalliset perusteet, mm. osaamisen ennakointifoorumi (opetushallitus)

# Koulutuksen mitoituksen perusteet

- Tutkintojen volyymin perustana on yleensä korkeakoulujen toiminnan aiempi volyymi
- Valtakunnallisesti Suomessa on pitkä perinne (aina 1970-luvulta lähtien) koulutuksen mitoituksessa
- Viimeisin laaja työ: opetushallituksen ennakointifoorumi
- Lisäksi alakohtaisia selvityksiä
- Nelivuotisten sopimuskausien aikana on voitu tehdä myös ”lisäkoulutusohjelmia”
- Lisäksi taustalla kansainvälinen vertailutieto mm. OECD:n kautta

# Korkeakoulujen roolituksesta 2010-luvulla

- Korkeakoulujen omat strategiat ja toiminnan profilointi
- Taloudellisen aseman muutos: mahdollisuus OKM:n perusrahoituksen ulkopuolisen rahoituksen hankkimiseen
- Korkeakoulujen toiminnan pääomittaminen (erityisesti yliopistot)
- OKM:n rahoitusmallin perusidea: Ammattikorkeakoulut 80% koulutus, 15 % TKI-toiminta, 5 % strateginen rahoitus; Yliopistot 40 % koulutus, 40 % tutkimus; 20 % strateginen rahoitus
- OKM:n rahoitusmallin ohjausvaikutus korkeakouluihin on huomattava (ammattikorkeakoulut, Nenonen, 2020)

# Suhteellinen muutos: ammattikorkeakoulut

- Kajaanin amk 27.0
- Arcada 23.7
- Metropolia amk 21.9
- HAMK 19.1
- HUMAK 17.8
- OuluAMK 13.8
- Novia 12.6
- JAMK 11.9
- Turku AMK 11.7
- Haaga-Helia 10.5

# Suhteellinen muutos: ammattikorkeakoulut (jatkuu)

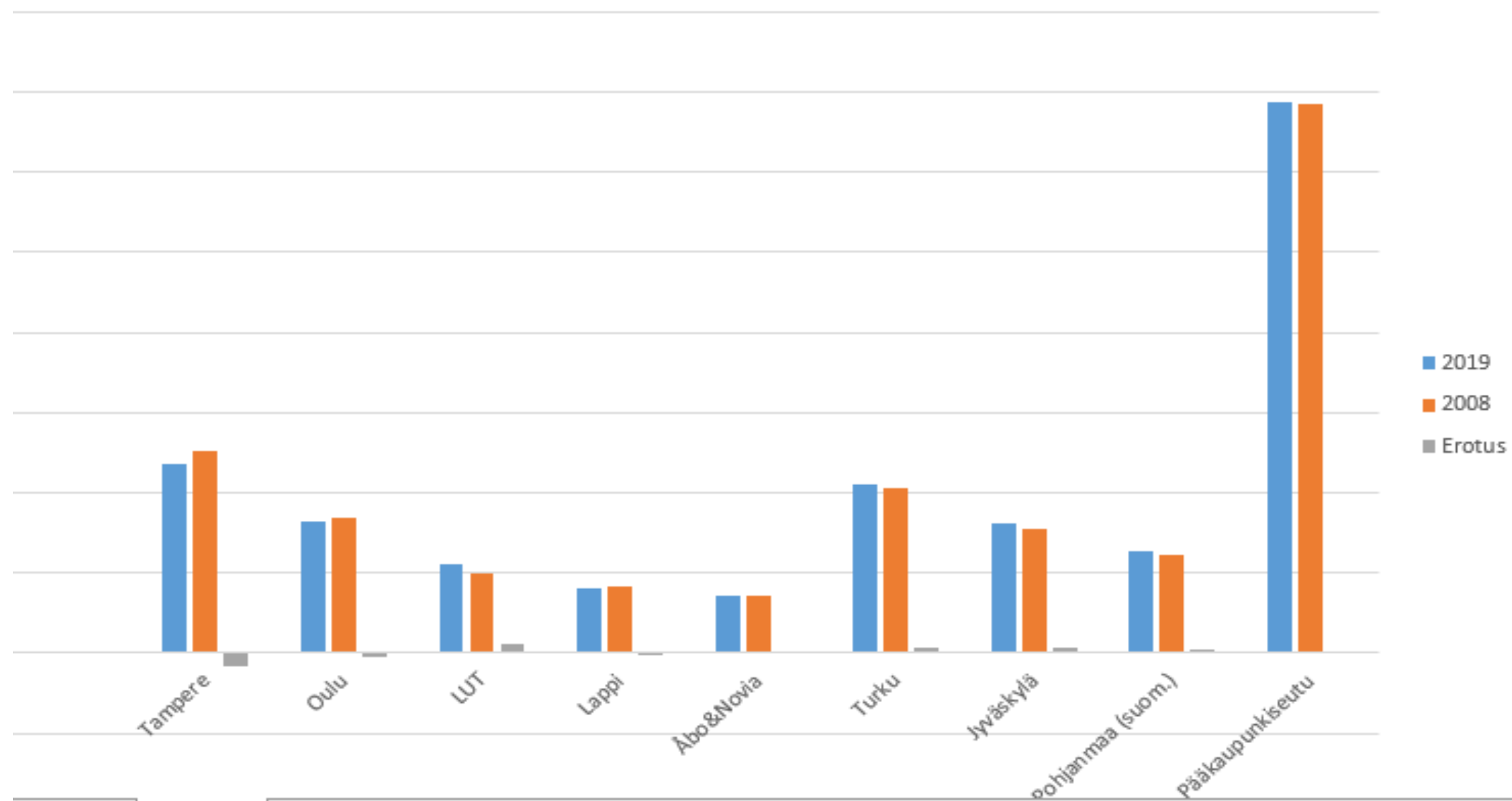
- XAMK 10.4
- LAB-AMK 9.5.
- TAMK 9.4.
- DIAK 7.9
- SAVONIA 6.1
- SeAMK 4.3
- SAMK 2.7
- Lapin AMK 1.1
- Karelia AMK - 0.2
- VAMK - 0.2
- Centria - 1.6
- Laurea - 2.9.



# Suhteellinen muutos: yliopistot

- Svenska Hanken 12.0
- Itä-Suomen YO 11.9
- LUT-yliopisto 10.6
- Vaasan yliopisto 9.0
- Jyväskylän YO 0.0
- Aalto YO - 1.4
- Turun YO - 2.7
- Lapin YO - 7.9
- Helsingin YO -14.0
- Tampereen YO -15.4
- Taideyliopisto -34.1 (osa toiminnasta on siirtynyt Aalto-yliopistoon)

## Konsernit ja erät alueet (FTE 2019; FTE 2008, Erotus)



# Konsernit ja eräät alueet (FTE 2019; FTE 2008, Erotus)

## 2019 2008 Erotus

• Tampere	23676	25282	-1606
• Oulu	16416	16811	-395
• LUT	11082	9973	1109
• Lappi	8103	8306	-203
• Åbo&Novia	7227	7182	45
• Turku	21126	20480	646
• Jyväskylä	16119	15429	690
• Pohjanmaa (suom.)	12747	12479	274
• Pääkaupunkiseutu	68655	68456	199
• Itä-Suomi	20666	18941	1725

- Tässä taulukossa on laskettu ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koko opiskelijamäärä FTE-lukuina. Ne muodostavat yleensä selkeän maantieteellisen alueen (kaupunkiseutu/maakunta). Poikkeuksena LUT (Etelä-Karjala ja Lahti ja Åbo/Novia (Turku – Pohjanmaa))

# Yhteenvetoa

- Korkeakoulujen strategiat opiskelijamäärien kasvun suhteen vaihtelevat
- Yliopistojen kasvu on yleensä perustunut tutkimustoiminnan kasvuun. Suuret yliopistot eivät yleensä ole kasvattaneet opiskelijamääräänsä
- Ammattikorkeakoulujen kasvu on suuntautunut pääosin kohdistunut suuriin ammattikorkeakouluihin
- Tulosperustaisella rahoitusmallilla on ollut varsin suuri merkitys korkeakoulujen toiminnan uudelleenkohdentumisessa
- Alueellisesti korkeakouluopiskelijoiden määrä ei ole kovin paljoa muuttunut suurilla kaupunkiseuduilla, niissä ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrä on kasvanut jonkin verran
- Korkeakoulujen roolia alueellisessa väestökehityksessä on ehkä yliarvioitu. Muutokset ovat olleet varsin maltillisia. Muutos saattaa johtua enemmänkin siitä, että valmistuttuaan osa opiskelijoista siirtyy suurille kaupunkiseuduille, ennen muuta pääkaupunkiseudulle
- Korkeakoulufuusoiden vaikutus
- Korkeakoulukonsernien vaikutus
- Pohjois-Suomi, Itä-Suomi
- Pääkaupunkiseutu, Tampere

# Yhteenvetoa

- Viimeisten vuosien aikana toteutetut korkeakoulufuusiot ovat yleensä johtaneet korkeakoulujen opiskelijamäärien kasvuun. Varsin selvästi tämä näkyy ammattikorkeakoulujen kohdalla.
- 2010-luvun aikana on muodostettu korkeakoulukonsortioita, joihin kuuluu yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaa. niiden merkitys ei opiskelijamäärien kehityksen osalta ole toistaiseksi selvä.
- Maan eri osien välillä opiskelijamäärien muutokset ovat olleet tarkastelujaksona varsin maltillisia. Itä-Suomen korkeakoulut näyttävät kasvattaneen opiskelijamääriään, mikä ei vastaa alueen väestökehityksen suuntaa. Vastaavasti Pohjois-Suomen opiskelijamäärät ovat lievästi laskussa.